

prosinec 2021

párek

párek

časopis Knihovny města Ostravy, p. o.

č. 12, 2021

ročník XXI.

šéfredaktor: Bohdan Volejníček

grafika: Bohdan Volejníček

Anežka Chudejová

korektury: Jana Martiníková

email: parek.kmo@gmail.com

1 **let**
KNIHOVNY !!!

menu

Entrée	4
Recenze:	
Tesařskou tužkou	5
Zachariáš a studená voda	8
Ptačí domek	11
Stehlík	14
Dokud žijí motýli	17
Malá ochutnávka z knižních novinek hudebního oddělení	19
Vánoční tipy z našich fondů	24

entrée

Je tu opět poslední měsíc v roce, což mi vždy připomíná, jak ten čas letí. Neustále mi připadá, že jsou to tak maximálně dva tři roky, co jsem stál o silvestrovské noci na balkoně a s jistou nervozitou očekával, jestli nastane kolaps světa díky Y2K. Nic se nestalo, počítače si dál chroupaly svá giga dat a pár týdnů nato parta nadšenců v knihovně založila časopis, který právě čtete. Jenže ony to nejsou nějaké dva tři roky zpět, ale už neuvěřitelných jednadvacet let od onoho silvestra, a stejná doba, co Párek existuje a vychází. A to mi připadá až neuvěřitelné, pětina století. Nejen, o kolik jsem zestárl já, ale hlavně, jak dlouho se vždy najdou nadšenci, kteří tento časopis stále drží při životě.

Bohdan BoboKing Volejníček

1 **let**
KNIHOVNY !!!

Tesařskou tužkou

Jaroslav Žila

text: Petr Ligocký

Verše předčasně zemřelého ostravského básníka a prozaika Jaroslava Žily připomínají záseky čerstvě nabroušenou sekerou. Není v nich žádných manýr ani nadbytečností, jen jakási zvláštní zemitá lehkost s předem vytčeným cílem – zasáhnout čtenáře ryzí silou lyrického obrazu. Sám autor o sobě nejednou prohlásil, že není nijak disciplinovaným autorem, podle jeho přítele Jana Balabána psal jen ve chvílích, když už se tomu neměl jak vyhnout. A právě z tohoto přístupu vzešla i ona Žilova specifická, jazykově velmi úsporná poetika, kterou charakterizuje snad nejlépe toto dnes již emblematické trojverší: Slova píšu tesařskou tužkou/ nemám jinou ve svém domě/ bolí mě z toho ruce. Sousloví „Tesařskou tužkou“ dalo také název sebraným spisům Žilových veršů, které nedlouho před jeho smrtí začal připravovat Ivo Kaleta. Kniha, jež v první řadě zaujme povedenou, nostalgicky pojatou obálkou Pavla Šmída, se stala krásným přírůstkem do knihovničky nejen severomoravské literatury.

Jaroslav Žila (1961–2017) byl podobně jako jeho vrstevníci Jan Balabán a Petr Hruška z těch autorů, kteří do světa literatury pronikli až v listopadové éře. Debutoval sbírkou básní *Drápy kamenů* (Sfinga, Ostrava 1994), v dalších letech se mu podařilo vydat ještě tři další básnic-

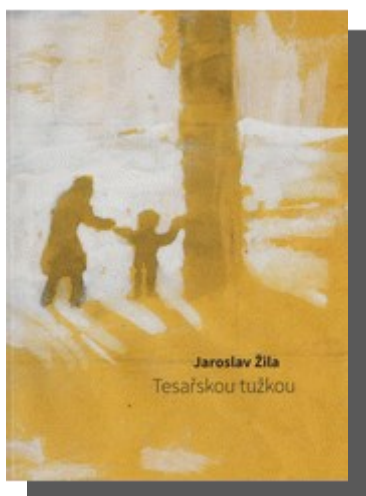
ké tituly – Nejstarší žena vsi (Host, 2000), Tereza a jiné texty (Votobia, 2003), V hrudi pták (Host, Protimluv, 2010). Unikátním počinem, na němž se Žila básnický podepsal, je výpravná publikace Ostrava – obležené město (Sfinga, 1995), kterou vytvořil společně s fotografem Viktorem Kolářem. Rok před svou smrtí se pak představil čtenářům také jako svébytný prozaik, a to povídkovou knihou Nikdo tady není, kterou vydalo ostravské nakladatelství Protimluv.

Žilovy lakonické básně inspirované Beskydami, jako i svérázným naturelem jejich obyvatel, připomínají v mnoha ohledech díla starobylých mistrů haiku. Oproti japonské lyrice nejsou však texty českého básníka nijak formálně svázané, ale plynou volně jako beskydské potoky. Občas mají podobu krátkých sentencí či mouder, které jako by autor „vykontemploval“ při svých toulkách po horských samotách: Běží pramen koryty/ jen málo z něj zachytím/ do nádoby paměti.; jindy zase dokáží za pomoci několika slov odvyprávět celý příběh či lidský osud: Pryč jsou dny/ jejichž tečkou/ byl tvůj pupek. Jiným ze zásadních rysů Žilovy lyrické tvorby je pak propojování jakési horalské zařatosti či strohosti s upřímnou lidskou srdečností a něhou: Stojím u paty žebříku/ zmítajícího se v silném větru./ Můj veliký otec/ balancuje jednou nohou/ na předposlední příčli,/ trhá jablka do košíku/ a v poryvech křičí:/ Do řiti, to je nádhera!

Z knihy Tesařskou tužkou je patrné, že k největší proměně básnickovy poetiky došlo ve třetí sbírce s názvem Tereza a jiné texty, v níž se začalo výrazněji projevovat autorovo vrozené vypravěčské nadání. Ne tedy, že by se v těchto textech Žila nějak široce rozepsal, spíš tu jen o něco více odhalil svůj nevšední cit pro jazyk a zobrazený detail. Básně z této knihy nejsou už tedy jen jakýmsi letnými, na dřevě osekávanými momentkami, ale důsledněji vystavenými mikropříběhy s často až nevšedně překvapujícími závěry: František Zubek z Kotlů uviděl v noci svou smrt:/ Přízračná postava seděla na lavici mezi okny/ a rukama jedla nakládané houby./ „Je

tu...je tu!" řekl a krkavec souchotin máchl křídly./ „Čeho... co?" probudila se žena./ „Smrt! Báro,... smrt si pro mě přišla!" / Rozhlédla se po pokoji. „To se ti zdá...nikoho tu není..." / „Neuvidíš ju... je to moja smrt..." / (...) / Vyběhla do přístěnku pro nejstaršího syna:/ „Ber koňa a jeď pro kněza! / Za svítání přenesli lože ode zdi více do středu jizby./ (...) / Zubek se probрал z mrákot: „Svěcenú vodu!" / Vyběhl Jan, třetí syn, do komory, ve chvíli byl zpět s láhví./ (...) / Jediné polknutí a popraskaná tvář:/ „Octu jste mi dali!"

Kniha Tesařskou tužkou je z mého pohledu velmi záslužným vydavatelským počinem, a to hned z několika důvodů: zaprvé ukazuje, jak se během dvou dekad proměňovala (i když tedy jen v malé míře) autorova osobitá zkratková poetika; zadruhé proto, že českým čtenářům vůbec připomíná nevšední a laskavou osobnost Jaroslava Žily a jeho tvůrčí odkaz, jenž zůstává stále neprávem ve stínu děl jeho známějších ostravských kolegů.

ŽILA, Jaroslav. Tesařskou tužkou

V Ostravě: Ivo Kaleta, 2017. 159 stran

Zachariáš a studená voda

Daniel Rušar

text: Hana Hellebrantová

Studená voda, která vás zahřeje u srdce – i tak by se dal nazvat příběh Daniela Rušara, lektora osobnostního rozvoje, autora knih pro děti a rodiče o nelehkých životních situacích (např. Strakáč a Tioni nebo Kamzíkův velký skok) a také certifikovaného instruktora Wim Hof Method, založené na propojení dechu, chladu a meditace.

Když se dnes procházíte zimní krajinou, neuvidíte na řece plout jen drobné opeřence, ale ve vodě můžete zahlédnout i kdejakého otužilce. To pak stojíte na břehu zachumlaní do šály, rukavic a jen nevěřícně zíráte. Otužování se stalo doslova fenoménem, a to je dobře. A ještě lépe je, že se toto téma podařilo Danielu Rušarovi dostat mezi rodiče a děti. Pokud jste připraveni, zavřete oči, nadechněte se, vydechněte a ponořte se do příběhu Zachariáše a studené vody. Nemusíte se obávat, úsměv vám nezamrzne, ba naopak – u příběhu příjemně pookřejete.

Impulzů ke změnám v životě může být nespočet a někdy nemusí jít o promyšlená a dlouho připravovaná rozhodnutí, ale o něco, co nás třeba jen tak lehce mine, stejně jako Zacha. Ten na jednom společném podzimním výletě s tatínkem uvidí plavce, jak se pravidelně zanořuje do studené vody. Zachův zrak na něm doslova zamrzne a kolem něj se rozprostře ticho, to ticho, ve kterém uslyšíte jen jemné zašustění křídel ptáků – racků a papuchalků. Obraz muže v ledové vodě se Zachovi natolik zaryje do mysli, že mu nedá spát, stále dokola si klade otázku: „Jak to, že mu není zima?“

Příběh se otevírá a na myšlenku se jako na klubko nabalují další nitě, události Zachariášova života. Chce zažít ten pocit, ovšem jeho snaha a první pokusy (sprchování studenou vodou, odkládání svršků) se setkávají s nepochopením ze strany rodičů i prarodičů – dej si něco na sebe, onemocníš. Nerozuměl tomu, uvnitř mu přeci bylo teplo. Nedůvěra, nepochopení, otázky a naléhavost příkazů natolik eskalují, že Zachariáš přestane poslouchat své tělo, přestane si věřit a začne o sobě pochybovat, protože „Co když mají všichni pravdu?“ a... onemocní.

D. Rušar na těchto konkrétních situacích předkládá běžně zažité stereotypy. Říká se, že děti by měly oblékat o jednu vrstvu víc než dospělí. Chlad často považujeme za nepříjemný pocit, který musíme okamžitě zahnat, proto si hned, jakmile je nám zima, oblékneme ponožky, přidáme svetr. Příběh nás tak nenásilně vede k zamyšlení, jak vnímat své tělo, pocity a s jakým pochopením přijímat děti, naslouchat jim a brát je jako rovnocenné partnery, od kterých se můžeme leccos naučit. Děti ještě nejsou zatíženy zažitými představami a jsou více v kontaktu se svým tělem a prožíváním. Jeden citát od neznámého autora reciprocity vztahu krásně vystihuje: „Vychovávat dítě znamená vychovávat sebe.“

Pak ale Zachariáš uvidí film o muži, který klidně a tiše sedí na sněhu jen v kraťasech a snad se i usmívá? I když to není přímo řečeno, je téměř jisté, že jde o Wima Hofa. Zach si vzpomněl na muže-plavce, uslyšel racky, papuchalky a vrátil se k sobě. Posílen důvěrou v sebe a povzbuzen podporou svého otce se odvážně noří do studené vody a konečně může prožít to, po čem tak dlouho toužil. A na jeho cestě do studené vody ho provázejí i nejbližší.

Zachariáš a studená voda je příkladem toho, že není potřeba rozsáhlých příběhů, protože těžiště a síla tkví v myšlence, lakonickém vyjádření a bezesporu v jeho výtvarné složce, která zejména u knih pro děti hraje podstatnou roli. Ilustrace v podání Adely Režné, s níž D. Rušar spolupracoval i na předchozí knize, se noří do odstínů modré, šedé, ptáci jsou průzrační, ledoví a křehcí, stejně jako pouto mezi dospělými a dětmi.

A tak když se teď procházím zimní krajinou, kolem vody a nahlížím na ni, vidím v ní Zachariáše, který dokázal změnit nejen sebe, ale utužit i vztahy s nejbližšími. Do toho, Zachu!

RUŠAR, Daniel. Zachariáš a studená voda
Bratislava: Selves, 2020. 42 nečíslovaných stran

Ptačí domek

Eva Meijerová

text: Bohdan BoboKing Volejníček

Pod souslovím ptačí domek si většina z nás představí domek pro ptáčky, prostě laicky řečeno ptačí budku. Jenže kniha „Ptačí domek“ odkazuje na skutečný dům, možná spíše venkovskou chalupu, zvanou Bird Cottage, která leží v anglickém Sussexu u vesnice Ditchling. Svůj název získala díky celoživotní zálibě jediné její obyvatelky Gwendolen Howardové, i když správně bychom měli podotknout, jedné lidské obyvatelky. Většina obyvatel domu totiž byly sýkorky, vrabci a jiní ptáci anglických zahrad a lesů.

Kdo že to byla Gwendolen Howard? V polovině minulého století patřila k nejslavnějším amatérským ornitologům v Anglii. Tuto už téměř zapomenutou populární postavu znovu oživila nizozemská autorka Eva Meijerová (*1980), když v roce 2016 vydala o jejím životě román „Ptačí domek“ (orig. Het vogelhuis). O životě Howardové toho mnoho známo není, takže dílo je složené z několika známých život-

ních dat, z nahodilých vzpomínek popsaných v jejích dvou knihách a vyprávění lidí z Ditchlingu, kteří ji znali.

Vypravěčem příběhu je samotná Gwedolen. Už od prvních vět ale čtenář musí být velmi pozorný, poněvadž autorka svůj román nepsala v jedné časové ose, ale přeskakuje z jednotlivých životních etap, z budoucnosti do minulosti a naopak. Další prvek, který vyžaduje pozornost, je velké množství jmen. Není to dané množstvím postav, ale spíše množstvím okřídlených hrdinů příběhů. S úsměvem pak zjistíte, že celou dobu se třeba popis a rozhovor týká sýkorky, která se jmenuje Jakub.

Je tedy vlastně těžké zjistit, kdo je hlavní postavou příběhu. Možná bychom tak mohli brát Gwen, vypravěčku a de facto ústřední postavu, ale z druhého pohledu tu jsou i postavy ptáků, především sýkorek, jejichž zkoumáním se Gwen zabývala celý život. A jak se zdá, nahradily jí i lidskou společnost. Gwendolen Howard byla neobyčejná osobnost, určitě by se dal použít i termín podivná, pro jiné i bláznivá.

Gwen vyrůstala v dobře situované stavovské rodině na anglickém venkově, ve které prim hrálo umění a kultura. Její otec byl básník a dramatik, matka byla spíše značně afektovaná dáma. Gwen tedy také měla svůj život strávit v umění, byla výborná houslistka, která hrála od mládí v londýnských orchestrech. Značně ji ovlivnila doba, ve které žila. Ať to byla první světová válka či později druhá světová, které nutily měnit životní zvyklosti, ale i braly blízké osoby. A právě ztráty a zklamání ve vztazích rodinných či milostných zformovaly její povahu tak, že se upjala ke klidu ptačího světa. Určitě by se dalo dle všech příhod vydedukovat, že její umíněná izolace přerostla až v jistou sociální deviaci.

Jak jsem naznačil, jedná se vlastně o dva příběhy v jednom. Jednak životní osudy Gwen, a pak popisy jejích okřídlených přátel, především jedné sýkorky jménem Hvězda. Styl, který nizozemská autorka používá, je více poetický, často až snový. Stejně jako svět, který Gwen obývala. Svět neobvyklého a svéhlavého člověka, který byl svým myšlením i jednáním pro okolí nepochopitelný.

V překladu Veroniky ter Harmsel Havlíkové vydalo nakl. Host v roce 2021.

**MEIJER, Eva. Ptačí domek
Brno: Host, 2021. 228 stran**

Stehlík

Donna Tarttová

text: Dana Butorová

Víte, kolik je 1 stopa centimetrů? Záměrně ponechám výsledek na vašich znalostech či snaze si tento údaj vyhledat. Současně prozradím, že jistá zatraceně talentovaná osůbka, pocházející ze státu Mississippi, měří pouhých 5 stop. Takže jestli jste správně počítali, dospěli jste ke zjištění, že se jedná o bytost malou, a já dodávám, velkou duchem a také svým dílem. Co na tom, že od roku 1992 napsala Donna Tartt „jen“ tři knihy, když každá vydá minimálně za dva romány? Po „Tajné historii“ a „Malém kamarádovi“ vyšel v r. 2013 bestseller „Stehlík“, který o rok později sklídl Pulitzerovu cenu a rovněž neušel zájmu filmařů. Jestli vám ale mohu doporučit, přečtete si raději knihu.

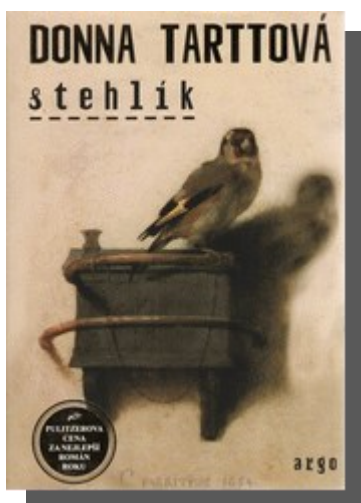
Je opravdu fascinující, jakým způsobem dokáže autorka zachytit ty nejnítěrnější pocity dětské i dospívající duše, obzvláště té chlapecké (a to nejen ve Stehlíkovi). Donna Tartt si zaslouží příměr virtuoska slova. Vynikající psychologické prokreslení postav, detailní znalost prostředí a fundované použití odborného výraziva, v tomto případě především

z oblasti malířského umění či restaurování nábytku – to vše čekejte od Stehlíka.

Děj vás zavede postupně do New Yorku, Las Vegas a také do Amsterdamu. Hlavní postava, zprvu třináctiletý Theodor Decker zvaný Theo, přijde při bombovém útoku v newyorském Metropolitním muzeu umění o matku. Z místa tragédie si odnáší obraz holandského mistra Fabritia s názvem „Stehlík“, kolem něhož se točí spleť děj celého románu. Smrt matky není jediným traumatem, který Theo zažívá. Časem ztrácí svého otce a dva blízké lidi ze své dočasné náhradní rodiny, která se ho v těžkých chvílích ujme. Výrazným způsobem do Theova života zasáhnou nespoutaný Boris, starostlivý a všechápající starožitník Hobie a něžná dívka Pippa, která přežila stejnou tragedii, bohužel však s četnými zdravotními následky. Platonická láska k Pippě je něco, co Thea drží nad vodou v jeho poměrně zhýralém životě plném alkoholu a drog, k nimž ho přitáhl především světaznalý Ukrajinec Boris. Thea pronásleduje pocit viny za matčinu smrt, trpí depresi a záchvaty paniky, že přijde o svého „Stehlíka“. Později jako dospělý si uvědomuje váhu svých poklesků a snaží se je napravit. Bohužel se však stále více zamotává do svých vlastních lží, do světa nečistých obchodů, a to nejen těch drogových. A prostřednictvím Borise se také ocitá ve sféře zločinu.

Theo se často zamýšlí nad smyslem života, chvílemi se přímo „hňácá“ ve své sklíčenosti, beznaději, až máte pocit, že na ni zemře. „Odkroutit si svoje v kanceláři; poslušně zplodit svých dvě celé pět potomků; zdvořile se usmívat na oslavě vlastního odchodu do důchodu; a pak už jen v pečovatelském domě cumlat povlečení a dusit se zavařenými broskvemi. Lepší bylo vůbec se nenarodit - nikdy po ničem nezatožit, nikdy v nic nezadoufat.“ Jeho alkoholová a drogová deli-

ria jsou obratně vykreslena a vy nabudete dojmu, že je snad sama autorka musela zažít. Mohlo by se zdát, že tragický konec románu je nevyhnutelný. Avšak Donna Tartt dokáže ze všech těch pohrom vykřesat když ne přímo optimistický, tak zajisté smířlivý závěr.

TARTT, Donna. Stehlík
Praha: Argo, 2015. 733 stran

Dokud žijí motýli

Hanni Münzer

text: Dana Butorová

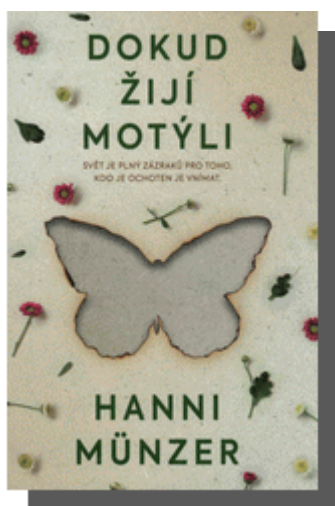
Německé spisovatelce Hanni Münzer se podařil napsat krásný příběh o přátelství, lásce, hlubokém lidském pochopení, ale také o bolesti fyzické i té duševní. Prvních pár desítek stran nabudete dojmu, že jde o jeden z mnoha románů pro ženy, zaměřený na manželské peripetie okořeněné nevraživostí ve vztahu matka versus dcera. Toto zdání se však začne pozvolna měnit, až v závěru zjistíte, že jste dočetli silný lidský příběh. Příběh, který zpětně rozplétá životní tragédii hlavní hrdinky Penelopy. Ta se chce stát pro okolí až téměř neviditelnou, což promítne do svého šatníku, chování, denního rozvrhu. Z psychologického hlediska je přímo demonstrativním příkladem toho, jak člověk prožívá zármutek, truchlení.

Dozvíte se, jak je v životě důležité ve správný okamžik potkat správného člověka. Navíc takového, řekněme urputného ve snaze pomoci vám. A to i přesto, že jej od sebe odháníte. Osud postaví Penelopě do cesty nejen mladého optimistického souseda Jasona, ale také moudrou a životem zocelenou osmdesátnici Trudi, pro kterou dobro nebylo nikdy příliš namá-

havé. Chvilé strávené s těmito (ne)obyčejnými lidmi a především dlouhé hovory s Trudi při konopných dýcháncích, kterými si Trudi ulevovala od svých neduhů, otevřely Penelopě oči zejména ve vztahu vůči její matce, se kterou neustále bojovala. Zda totéž zafungovalo i směrem k její nejlepší kamarádce a bývalému manželovi, se však čtenář dozví až v samotném závěru románu.

Těm, kdo sáhnou po této čtivě napsané knize, mohu slíbit úsměv, dojetí, smutek, naději, radost, vše v jednom ranku. Příběh se vám dostane pod kůži, zažijete směsici pocitů - zpočátku budete na Penelopu naštvaní (Co to proboha vyvádí?), budete s ní soucítit (Jak mohla takovou tragédii přežít?), budete jí fandit a nakonec se těšit z toho, že její nejbližší jí pomohou ke znovunalezení sebe sama.

Autorčino zpestření románu malou kriminální zápletkou považuji za nepřiliš povedené, neboť se domnívám, že síla její tvorby tkví především v hloubce citů i filosofických rozhovorů, v lidskosti a umu zakomponovat to vše do osudů hlavních hrdinů. Z pera Hanni Münzer najde čtenář na českém trhu ještě další dvě knihy: Medovou smrt a Marlene, obojí rovněž ve fondu KMO.

MÜNZER, Hanni. Dokud žijí motýli
Praha: Dobrovský s.r.o., 2021. 315 stran

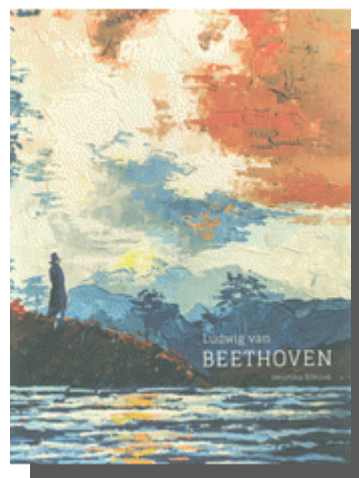
Malá ochutnávka z knižních novinek hudebního oddělení

text: Jana Martiníková

Veronika Bílková

Ludwig van Beethoven

Tato kniha zaujme už na první pohled netradičním formátem a obálkou, která působí dojmem, že se díváme na originál obrazu - uměleckou malbu. Není divu, vznikla totiž jako diplomová práce v ateliéru didaktické ilustrace na Fakultě designu a umění Západočeské univerzity v Plzni. Autorka knihu nejen ilustrovala, ale napsala i krátké texty, tematicky se vztahující k osobnosti a dílu Ludwiga van Beethovena. Za

výtvarné zpracování byla kniha nominována na Národní cenu za studentský design.

Knihy je podle anotace určena starším dětem, ale i hudbymilovným dospělým. Po chvilce listování a čtení je patrné, že výtvarná stránka má co do kvality výrazně navrch nad textem. Vedle objektivních fakt o životě skladatele nacházíme poeticky zabarvené a místy až naivně formulované dojmy z poslechu hudby: „1. věta – *Allegro con brio*. Diváci se klepou ve studeném sále zimou a nepočítají s tím, že by je mohlo něco překvapit. Najednou nastane šok.“ „První věta je vyčerpávající.“ V textech určených dětem se jistě nevyhneme zjednodušování, ale neměly by obsahovat alespoň zjevné nesmysly: „(smyčcová kvarteta) jsou nesmírně komplikovaná, vystavěná a novátorská“... „Prudký a výbušný temperament, zapříčiněný špatným zdravím a chatrným sluchem...“

Ilustrace, vytvořené technikou reliéfní malby, jsou ovšem nádherné, a koneckonců výtvarné umění je tím, co autorka studovala a v čem opravdu vyniká. Obrázky s tématy hudebníků, hudebních nástrojů, notových zápisků a partitur, skladatelovy portréty, pohled do barvami zářící vídeňské ulice, pražské panorama s Karlovým mostem, zachmuřený Beethoven nad klavírem, členové smyčcového kvarteta originálně zachycení jakoby v pohledu „seshora“, přírodní krajinky, romantické obrázky ilustrující některé hudební skladby (např. k tématu Měsíční sonáty autorka namalovala něžný fantazijní obraz vodní plochy s loďkou a odrazy měsíčního svitu ve vodě)... tohle všechno se vnímavého čtenáře dotkne tím nejpříjemnějším způsobem. Hudba a výtvarné umění se tady krásně doplňují a svým odlišným vyjadřovacím jazykem obohacují navzájem. Tahle obrazová procházka životem a dílem Ludwiga van Beethovena určitě stojí za to a ráda vám ji doporučím.

Miroslav Graclík

Hana Hegerová – královna šansonu

Podle informací v tiráži jde o druhé, rozšířené vydání knihy „Hana Hegerová – Lásko prokletá“ z roku 2014, ale vzhledem k opravdu významnému rozšíření jak obsahových kapitol, tak příloh, by se téměř dalo říci, že jde o novou knihu. Přehledná biografie je dotažena až do současnosti, a bohužel, další kapitoly už k ní nepřibudou. Hana Hegerová, divadelní i filmová herečka, ale v našem povědomí především skvělá zpěvačka-šansoniérka, zemřela v březnu letošního roku.

„Hana Hegerová nebyla jen zpěvačkou, ale uměla básnickým textům vdechnout život jako málokterý interpret. Slova, která jdou mnohdy až na dřeň života, uměla dokonale prožít a prožitek přenést na posluchače. Byl to její dar vycházející nejenom z genetické výbavy, ale především z životních zkušeností.“ Tato slova z anotace knihy jsou hluboce pravdivá. A nutno říci, že život se s touto dámou opravdu „nemazlil“. Její divadelní a především pěvecká kariéra z ní ovšem udělala významnou a obdivovanou osobnost naší kultury, oceňovanou i v zahraničí. Graclíkova publikace přináší pestrý přehled jejích životních i uměleckých osudů. Texty doplňuje velké množství fotografií, rozhovorů, kompletní diskografie a filmografie.

Pozvánku k četbě zakončím citátem, který dokládá, že fanoušky

milovaná dáma si dokázala moudře užívat i stáří: „Teď už jsem vlastně penzistka a konečně si chci pořádně odpočinout a užívat života. Ten soukromý mi vlastně teprve začíná! Nic si neplánuju, konečně nic nemusím. Chci žít tak trošku ze dne na den, cachtat se v radosti. Vždyť být svobodným člověkem a a žít beze strachu, je přece ohromná věc. Ty koncerty jsem si usmyslela taky jen sobě pro radost. Nikdy jsem tu neměla moc desek nebo televize, a tak mi zůstalo jeviště. Publikum, se kterým se mám ráda, je mi věrné.“

Ted Gioia

Hudba – podvratné dějiny

„Kdykoli slyším výraz dějiny hudby, přeběhne mi mráz po zádech. Představím si všechny ty samolibé skladatele v parukách a fracích, kteří už jsou dávno v pánu. V uších mi zní pompézní valčík, jak se hraje před jakýmsi staříčským králem a jeho dvorem.“ Nutno přiznat, že takový začátek knihy o historii hudby čtenáře určitě překvapí. I když už samotný podnázev „podvratné dějiny“ také dává tušit cosi neobvyklého. Každopádně je nám brzy jasné, že žádného tradičního pojetí v obsahu ani způsobu vyjadřování autora se tady nedočkáme.

Americký klavírista, hudební historik a kritik Ted Gioia (*1957)

napsal už několik knih, věnujících se historii jazzové a lidové hudby (Dějiny jazzu, Léčivé písně, Pracovní písně, Milostné písně). Tato zatím jeho poslední publikace je jakýmsi završením jeho zkoumání a obširným pojednáním o fungování hudby ve společnosti. A je to podle něho funkce naprosto zásadní: *„Hudba není jen soundtrack na pozadí života; opakovaně vystupuje do popředí a mění společenské a kulturní proudy, o nichž bychom si mysleli, že tlak něčeho tak prchavého a nehmatatelného, jako je píseň, bez potíží ustojí. Působí to skoro jako kouzlo a možná to kouzlo opravdu je.“*

Úctyhodných 527 stran textu si na mnoha příkladech všímá hudebních outsiderů a rebelů, protože právě ti jsou podle autora hlavními nositeli inovací, motorem vývoje. „Kulturní elita“ je nejprve odmítá, ale postupně, jak jejich nápady a výtvořiny ovlivňují stále více lidí, začínají oni sami udávat směr hlavnímu proudu. Tento proces se neustále obnovuje, svoje rebely má v podstatě každá generace.

„Když oslavujeme písně dávných dob, skoro všechnu pozornost na sebe strhnou úctyhodné hudební a kulturní elity, zatímco podvratné snahy outsiderů a rebelů skoro nepřijdou na přetřes. Dějepisné knihy bagatelizují nebo zamlčují všechny základní aspekty hudby, které by mohly být považovány za pochybné nebo iracionální – například hluboké souvislosti mezi hudbou a sexualitou, magií, transem nebo změněnými stavy vědomí, uzdravováním, společenskou kontrolou, generačními konflikty, politickými nepokoji, a dokonce i násilím a vraždou. Kamuflují zásadní roli, kterou v čtyřtisícileté historii hudby sehráli rebelové a revolucionáři.“

Kniha je a chce být tak trochu provokací, přináší v mnohém nečekaný úhel pohledu na hudbu a její tvůrce. Čtenáři jsou předkládány zajímavé náměty k úvaze, a i kdyby měl (a jistě bude mít) na některé věci jiný názor, rozhodně se při čtení nebude nudit. Tomu nahrává i odlehčený a vtipný styl autora, podle nějž například „Beethoven byl Johnnym Rottem své doby“.

Vánoční tipy z našich dětských knihoven

Několik tipů s vánoční tematikou z produkce dětských knih, které jsou ve fondech KMO, nám opět představí Denisa Hrubá.

Vánoční tramvaj

Daniela Krolupperová

Uvažovali jste někdy, jak vám Ježíšek všechny ty dárky doručí? Ne? Prvňáček Víťa si myslí, že Ježíšek jezdí tramvají. Víťa bydlí u točny tramvají a teď v předvánočním čase vyhlíží, kterou tramvají by mohl přijet. Kromě Ježíška Víťa vyhlíží i tatínka, kte-

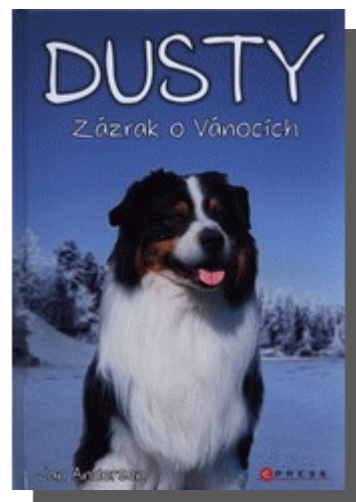
rý se vrací ze služební cesty. Jednou při tomto vyhlížení zahlédne řidiče tramvaje, jak si povídá s keřem poblíž. Snad strašidlo? To se opakuje i další den. Třetí den se u tohoto keře setká pan řidič s policisty a všichni uvažují, co si počít. Se „strašidlem“? ...přemýšlí Víťa. Více se však nedozví, protože... A já už taky více neprozradím, protože pak to začne být napínavé .

Jak vše dopadne, se dočtete v této útlé knížečce.

Pro děti od 6-9 let

Dusty: Zázrak o Vánocích

Jan Andersen

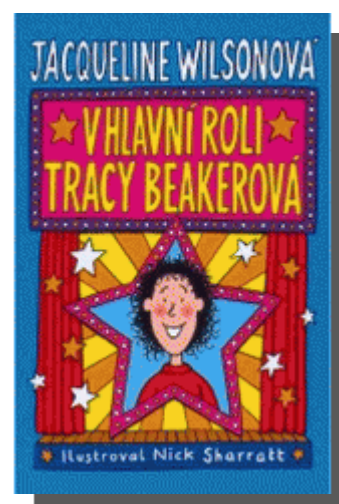
Dustyho znáte ze třech předešlých příběhů. Tento čtvrtý příběh se odehrává v období Vánoc. Dusty a jeho dvounohý kamarád a páníček v jedné osobě Pavel si myslí, že budou tyto Vánoce veselé. Ale moc to tak nevypadá. Jejich společná dvounohá kamarádka Alex se s nimi v poslední době moc nebaví a zdá se být spíše odtažitá. Alex se věnuje jen své oblíbené činnosti, pomáhá v psím útulku. Což se zdá velmi chvályhodné, zvláště v předvánočním čase, kdy si lidé zvířátek

v útulcích moc nevšímají.

Pojednou se začnou psi z útulku ztrácet. Pavel s Dustym rozjedou vlastní pátrání. Dusty se obává, že skončí v útulku, a jak souvisí se ztrátami psů přítomnost Alex? Zamotává se to... jak tohle dopadne?!

Stačí si přečíst.

V hlavní roli Tracy Beakerová Jacqueline Wilson

Znáte Tracy Beakerovou? Máte rádi vánoční školní představení? Rádi byste se zhostili hlavní role v tomto představení? Nebo dostali alespoň malou roličku? Pak jste na tom podobně jako Tracy. V její škole se připravuje divadelní představení „Vánoční koleda“ pro dětský domov a Tracy by byla ráda, kdyby si mohla zahrát hlavní roli. Ovšem vypadá to, že nedostane ani ten nejkratší štěk.

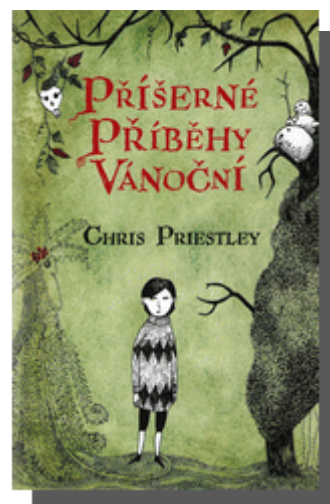
Fiasko!!! Nebo bude vše nakonec úplně jinak a Tracy si vytou-

ženou roli zahraje? Bude se představení líbit všem? I dětem z doma-va? Přijde se na toto představení podívat i Tracyina matka, která je slavnou herečkou v Hollywoodu? Nemohu jinak, než vřele doporučit! (...já už to četla...)

Pro děti od 9-12 let.

Příšerné příběhy vánoční

Chris Priestley

Rádi si před Vánocemi přečtete kromě milých pohádek i něco strašidelného? Pak je tato kniha určena právě pro vás. Rozhodně ji nemusí číst jen děti, ale i jejich rodiče, a myslím, že se budou bát všichni. Nechybí ani poučení, že zlé a zlomyslné chování přináší zasloužený trest. Až z toho mrazí. Zzzzzz!!!

Kniha obsahuje 7 krátkých povídek, jejichž děj se odehrává v období před i během Vánoc. Názvy těchto povídek nejsou nijak strašidelné, ale nenechte se zmást a rozhodně si rozmyslete, zda budete tuto knihu číst před spaním, nebo raději za denního světla.

Každopádně, kdo se chce bát, bát se bude.

Povídky: Zelený muž; Hrací skříňka; Sněhulák; Jinovatka; Byla cesta; Saze; Poslední dárek.

Pro děti od 9-12 let.

Hugo a Vánoce pod psa

Sophie Pembroke

Máte domácího mazlíčka a neumíte si představit, že byste bez něj strávili Vánoce? On taky ne!!! Tak si dávejte pozor, abyste s ním odjeli na vánoční dovolenou a nezapomněli ho doma.

Hugo, francouzský buldoček, totiž zůstal opuštěný a sám na ulici a jeho rodina ujíždí směr vánoční Francie. Hugo nejdříve neví, co má dělat, ale nakonec se rozhodne, že se poohlédne po sousedství a zkusí najít něco k jídlu. U jednoho sousedovic domu zkusí projít kočičími dvířky dovnitř a najít něco k snědku, nejraději by si dal perníčky, ale spokojí se s čímkoliv.

Přežije Hugo tyto Vánoce bez úhony? Pomůže mu někdo ze sousedství?

Vzhůru za dobrodružstvím... a za perníčky...

Pro děti od 12-15 let.

Jako v zrcadle, jen v hádance

Jostein Gaarder

Asi nikdo z nás nemá rád, když je během Vánoc nemocný. O to horší je to pro malou dívku jménem Cecilka, která se těšila, jak si užije dárečků, které dostane, a místo toho musí ležet v posteli a odpočívat, jelikož je těžce nemocná. Dokonce tak těžce, že nesmí ani z postele a nikdo neví, jak to s ní dopadne. Jak se ale má zabavit, když vše, co je na dohled, už očima „obletěla“ stokrát? Co vůně? Snaží se vnímat alespoň, co kde a jak voní. Cítí zeří, zapáleného františka, ale necítí vánoční stromeček. Jak to?! Nad vším okolo sebe přemýšlí. Jednou v noci ji navštíví anděl, který se snaží pochopit, co se děje a proč se to děje právě jí a zrovna v tomto nejkrásnějším období v roce. A proč a nač se kolem nás vůbec všechno děje tak, jak se to děje? Ptá se i za nás...

A odpovědi?

Zajímavé filosofické rozmlouvání a rozjímání mezi andělem a malou dívkou, obohacené společnými rošťárnami... Jak k tomu může dojít? Z pera profesora filosofie může. Stačí se plně ponořit do tohoto příběhu malé Cecilky.

Vřele doporučuji, a to nejen dětem. Opravdu.

Pro děti od 12-15 let.

Vánoční tipy z našich dospělých půjčoven

Vánoce jsou svátky klidu a pohody nejen pro děti, ale pro všechny lidi „dobré vůle“. A tak nám kolegyně Denisa Hrubá vybrala i pár vánočních knižních tipů pro dospělé čtenáře.

Vánoční zázrak

Jay Asher

Dovedete si představit, že byste žili na rodinné farmě, kde se pěstují vánoční stromečky? Právě takový život vede Sierra, která společně s rodiči žije v Oregonu na rodinné farmě. A vždy těsně před Vánocemi se s rodiči „stěhuje“ do Kalifornie, kde tyto stromky prodávají. Tento život bere Sierra jako běžný, až do chvíle, než

potká Caleba, do kterého se zamiluje. Každý ji od tohoto vztahu odrazuje, jsou zde dva důvody, jeden je vzdálenost mezi nimi a druhý důvod je to, že Caleb jednou udělal velkou chybu a daň za ni trvá dodnes... Sierra se snaží prosadit své.

Vydrží těmto dvěma hrdličkám tzv. vztah na dálku? Podaří se jim očistit Calebovo jméno?

Je libo romantiku? Pak je toto správná volba.

Polibek v New Yorku

Catherine Rider

Hlavní hrdinka Charlotte se právě chystá odletět z New Yorku do rodného Londýna. Nechce v New Yorku strávit už ani minutu, rozešel se s ní přítel a ona by chtěla prožít klidné Vánoce společně se svými rodiči. Měla odletět na Štědrý den, ale její let do Londýna je bohužel zrušen. Nepodařený Štědrý den zažívá i Anthony, který přijel na stejné letiště vyzved-

nout svou přítelkyni, ale velice nemilým překvapením je pro něj to, že se s ním přítelkyně rozejde veřejně přímo na letišti před ostatními cestujícími.

Vypadá to, že náhoda nebo snad osud chce, aby se dvě zlomené duše podpořily na Štědrý den. Když už jsou zde oba sami a bez těch nejbližších, rozhodnou se Charlotte a Anthony společně přežít Vánoční svátky plněním bláznivých úkolů a nemyslet na to, že jsou dvě opuštěné duše. Jak to skončí? Držme jim palce.

Vánoce Hercula Poirota

Agatha Christie

Máte rádi klasickou detektivku? (Že se ptám!) A ještě více, když se odehrává během Vánoc? Tak se pusťte do čtení tohoto úžasného díla, kde nebude vyšetřovatelem nikdo slavnější než Hercule Poirot, jak už napovídá sám název.

I když bývají Vánoce časem klidu a míru a hlavně ro-

dinné pohody, neplatí to ve všech rodinách. Rozhodně to tak nikdy nebylo u rodiny Leeových. Ovšem o nynějších Vánocích se rozhodne otec Simeon Lee vše změnit. Přestože je milionář Simeon Lee považován za bezcitného a panovačného, chce, aby všichni jeho potomci strávili Vánoce v jeho přítomnosti. Nakonec se postupně všichni členové rodiny sjíždějí. Budou držet při sobě, když dojde v rodinném sídle k vraždě? Nebo se naplno projeví vzájemná nevráživost a rozbroje? Kdo je oběť a kdo vrah? Tak o tom vám více a lépe poví sama madam Agatha. Byla u toho... Agatha a Hercule? Co dodat? Zaručený zážitek.

Vánoce s vůní čerstvého chleba

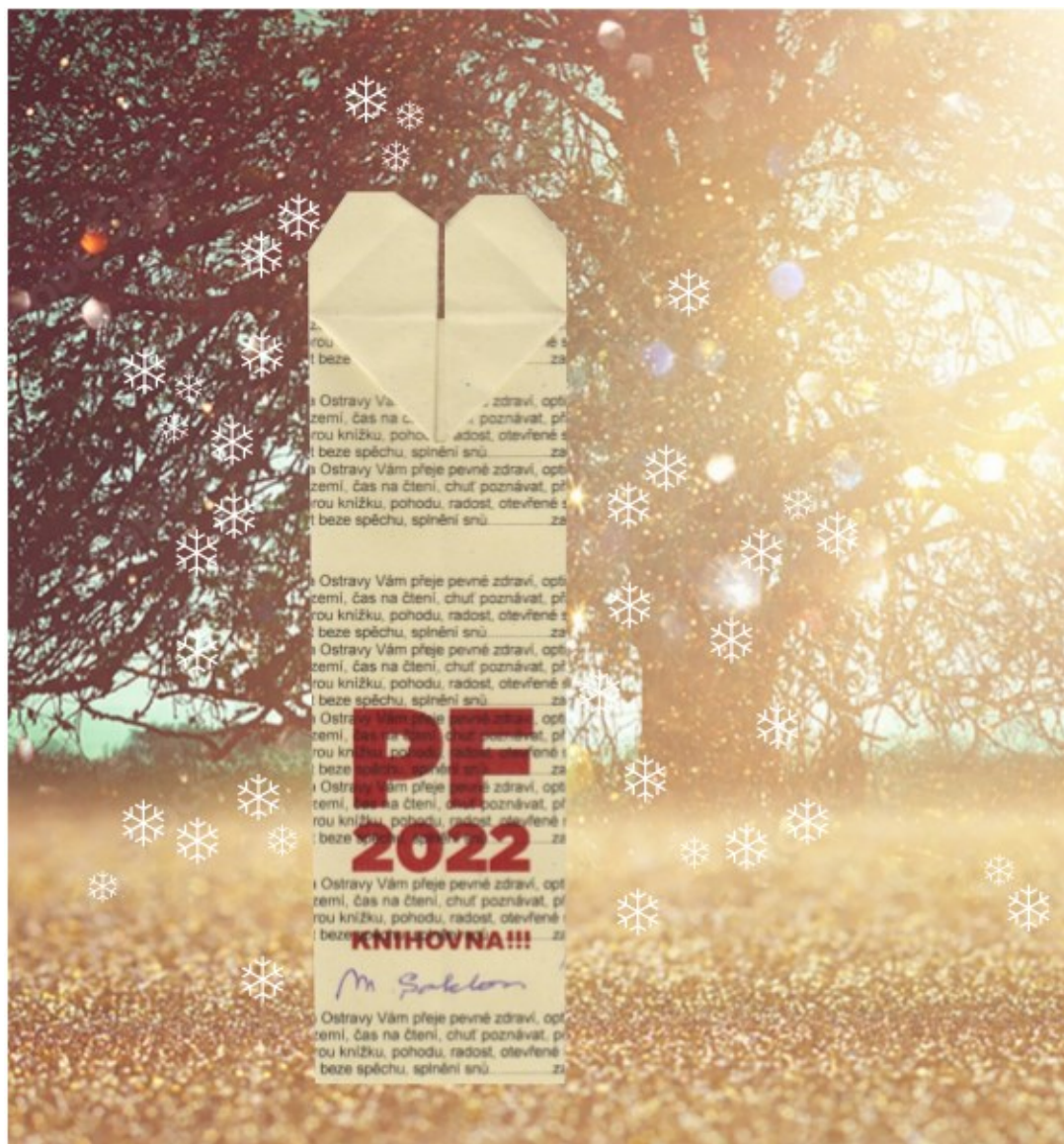
Jenny Colgan

Polly žije na ostrůvku Mount Polbearne v Cornwallu, vlastní zde malou pekárnu, z které se momentálně neline jen vůně čerstvého chleba, ale samozřejmě i nejrůznějších

vánočních pochutin. Přestože to vypadá na klidné a pohodové Vánoce, začnou vyplouvat na povrch různá Pollyina rodinná tajemství, která by Polly nejraději „pohřbila“ v nejtajnějším koutku. Mimo jiné musí Polly řešit i tajemství, které má její kamarádka před vlastní rodinou.

Jak vše dopadne a jestli je to to pravé, tajemství dále tutlat, nebo by bylo lepší je raději sdělit svým nejbližším a pokusit se je vyřešit, to už vám neprozradím.

**„Mladí potřebují radost a lásku, dospělí práci a přátelství,
staří mír a pokoj.“**

Konfucius

100 let
KNIHOVNY !!!